

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; almanachtársaság; magyar gazdasági egyesület; Csanádmegye: a husmérés kizáró jog ideigl. megszüntetett, vegyesházassági ügy, 's a t.; Somogy megye: megyei indítványok és levelezések, börtönjavítási ügy, 's a t.; Ugozsa megye: tisztújítási eredmény 's a t. Zemplén megye jelen állapotjának ismertetése; pécsi hírek; erdélyi országgyűlési követek; Közép-Szolnok és Krasznamegye követválasztás közgyűlése 's utasításai; 's a t.) Spanyolország (sarczások Bilbaoban; barcelonai újabb kicsapongások; Aymerich Mayoróban meggyilkoltatott; Espartero a juntákat eltörlötte; 's a t.) Anglia (pótlékkadatok a Tower égéséről; 's a t.) Franciaország (zendítő falragaszok: elegy; 's a t.) Khina (Pottinger hathatósan szándékozik a khinaiak ellen föllépni; 's a t.) Belgium (az özszeesküvés a tartományokban is elágazott; 's a t.) Poroszország (a lenygel nemzetiség végkép elnyomatott; 's a t.) Külföldi elegyhír. —

Magyarország és Erdély.

Öcs. 's ap. kir. Fels. Faber Antalt, a pozsonyi kir. akademiában a statistica és bányatörvény tanítóját saját kérelme következtében 47 éves szolgálata tekintetéből eddigi egész évpénzét nemcsak meghagyva, hanem 300 pfg fr. évenkénti pótlékkal megtoldva kegy. nyugalmazni méltóztatott 's Keszler János tisz. fogalmazót a m. k. u. kamránál számfelletti fogalmazóvá kinevezni az egyet. udv. kamrához.

Országgyűlési követek: Szászsebes szék és város részéről Marienburg József királybíró és Meister József pénztárnok; Medgyes szék és város részéről Schuster József székíró és biederfeldi Binder Fridrik rendőrigazgató; Szeredahely szék részéről Löw János pénztárnok, és Scherer György jegyző; Ujgyházszék részéről Herbert Sámuel székíró és Brantsch Mihály fiscalis; Segesvárszék részéről Miller Károly tanácsos és Schwarz Károly aljegyző; Köhalomszék részéről Ehrenfeld Fridrik székíró és Falk Károly aljegyző; Hunyad vgye részéről: Kakuksi Elek és Szabó József (pótlókövetek: Barcsai Zsigmond és Góla Mózes.)

A' nm. magyar kir. udv. Kamra a középponti főerdőszet- felügyelőségénél megürült másod- jarulnoki hivatalra Harrer Ferencz fuccini kir. erdőtiszt- ségi irnokot alkalmazá. — Mihalik Ján. aradi mérnök-segéd f. e. szeptember 28kán meghalálozott.

(Almanachtársaság.) F. hó 14iken az „Iperegyesület“ gyűlése miatt nem mehetvén véghez az Almanachtársaság közgyűlése, újabb gyűlésnapul f. hó 20ika (szombat reggeli tíz órakor) tüzetett ki. Nagy Ignác, jegyző. —

(Magyar gazdasági Egyesület. Kertészeti 's gyümölcstenyésztési szakosztály ülése nov. 10. 1844) Benső örömmel értesült a szakosztály, hogy az idén megindítani tervezett rendes gyümölcskiállítását az Egyesületnek már is két férfi az ország legjelesb gyümölcstenyésztői közül sikeresíteni sziveskedett, miután nyitrapereszlényi plébános Bazalicza Mátyás és községi polgár Wölfel József urak honszerte ismertes gyümölcsökből minden e' silány esztendőben termett alma- és körtvélyfajaikból mutatványokat küldöttek. — Valamint már korábban meg volt a szakosztály győződve arról, hogy hasonló kiállításoknak eltéveszthetlen hatásuk van 's ösztönöz erjúk a nézőkre, ugy lehetetlen volt annyi rendkívül szép gyümölcs látásánál meg nem győződni arról, hogy azt, mit a beküldő urak értelemmel párosult állhatatos törekvés és munkásság által nagy részben mostoha körülmények között, és számos erkölcsi és physikai akadályal küzdve elértenek, például és tanuságul vévo az erszág minden részeiben eszközteni, 's ez által a hazának egy új szellemi és anyagi élvezet mezejét megnyitni, nemcsak hasznos és szükséges, hanem, mit eddig sokan tagadtak, lehetséges, könnyű móddal is. Miután pedig a szakosztály a módokról és eszközökről, mellyeket a fenforgó cél elérésére az Egyesület részint maga életbe léptetni képes, részint az ország részéről tétetni ohajtana, saját nézeteit és véleményét a szakosztály legutóbbi ülésében kifejtette, — most csak ismét azon egy lényeges eszménél állapodott meg, mikép lehetne az Egyesületnek egy olly középponti gyümölcsös-kert birtokába jutni, melly nemcsak mintául a gyümölcstenyésztés kezelésében, hanem egyszersmind a fákknak minél hathatósab terjesztésül szolgálhatna. — Nem vesztethetvén el a szakosztály szemei elől az Egyesületnek még jelenleg nagyon szűk körülményeit, 's a tárgyak sokféleségét, mellyek az Egyesület erejét igénylik, igen örvendesen lepetett meg t. Nagy István főjegyző urnak azon eszméjén, mikép ezen bajon tán leghamarább 's legkönnyebben azon példa követése által lehetne segíteni, mellyet e' részben Bajorország, sőt az egész értelmes világ egyik legmunkásabb gyümölcstenyésztője Fürst János mutatott, ki csupán egyszer adandó 3 forintos aláírások útján a nagyhirű 's több száz hold terjedelmű frauen-dorfi gyümölcsösöt létre hozta, 's mellyhez hazánkól is majd 400 részvényes járult. Használó vállalkozástól annál több sikert reményl a tervező ur, miután itt az adakozás némi anyagi haszonnal is köttetik össze, megigértetvén az aláíróknak, hogy nekik a létrehozandó gyümölcsösből 's faiskolákból eladandó csemeték fele áron fognak átengedtetni. Ezen annyi reménnyel és a siker valószínűségével kecsgetető indítványtól áthatva, a szakosztály közakarattal megkéré fentiszelt főjegyző urat, hogy a közölt eszmét részletesb terve szöve, a szakosztálynak előadandó alkalommal bővebben előadni sziveskednék, tekintetbe vévén a szinte jelen volt Clementis tb. 's megyei számvevő, mint szinte ismeretes gyümölcstenyésztő abbeli megjegyzését, hogy az illy gyümölcsösöt különböző földviszonyok között több részben volna tanácsos felállítani, 's hogy talán e' célra kedvező feltételek alatt is lehetne a szomszéd ráczevi urodalomtól tért nyerni. Főjegyző ur a szakosztály szives kérelmének engedve oda nyilatkozott, hogy mihelyt terhes elfoglaltsága mellett lehetséges, a tárgyat illető adatokat összegyűjteni, 's nézeteivel együtt összeállítás végett a szakosztályi jegyzővel közleni fogja. 'S ha így egy részről a szakosztály egy közohajtás teljesülését a nem messze jövőendőben méltán reményli, ugy más részt annál bátrabban foghat a vállalkozáshoz, miután mind tisz. Bazalicza mind Wölfel urak hazaifüg biztosíták az Egyesületet, hogy egy kö-

zépponti gyümölcsös felállítására esetében az első megindításra szükséges csemetékkel, galyakkal és ágokkal egész szivességgel fognak szolgálni, sőt Wölfel ur, ezen érdemes és hazánkban még fölül nem mult veteranusa a gyümölcstenyésztésnek azon ígéretet is tevő, hogy az Egyesület kívánságára és költségin kész egy arra való fiatal embert hosszas évi tapasztalásával, 's mint gyümölcsösből láthatni, ügyes fogásával is gyakorlatilag megismertetni. — Ezen igen becses ajánlatoknak annak idejébeni használatát fentartván a szakosztály, miután a jeles gyümölcstenyésztők kiténtetésükül tervezett emlékpénzekre nézve a szükséges intézkedés még eddig meg nem történhetett, ezuttal azt hozza indítványba, hogy e' két jeles férfi valamint a hírlapokban illő méltánylással megemlíttessenek, ugy különlevelek által is az Egyesület részéről a legszivesb köszönet és elismerés nyilváníttassék. Nem kevésb örömmel vette a szakosztály egyesületi ügyviselő 's bajai r. orvos Rosenmann Pál dr. urnak Bácsme gyében keblezett Rigycza helységében a gyümölcstenyésztésnek a néppeli megkedveltetésére történt intézkedést, mellyeket az ottani buzgó lelkész 's tb. tisz. Schirel János ur a hasonló gondolkozású derék földesur Kovács József nagylelkű segélyével létrehozott. Hol is a közös munkásságnak eredménye az, hogy egy e' célra kivágott mintegy 4 holdnyi téren több mint negyven ezer csemete neveltetett csupán a köznép számára, 's hogy a nép e' szép és hasznos ágát a mezei foglalkozásnak már zsenge korában kedvelni és ismerni tanulja, a tanuló ifjuság minden héten egy pár nap a gyümölcskertben a saját kertész és helybeli tanító vezérlete alatt korához mérsékelt kertészeti munkákban oktattatik. Hasonló módon vezetett a köznép az eperfák és se-lyemtenyésztés kedvelésére is, a mellyben jelenleg már a lakosok civizódásig versenyeznek, 's utakat árkokat eperfákkal ültetnek be. Hogy a köznép itt mind a két tárgy fontosságát felfogta, mutatja a jelentés azon része, melly szerint a kertész fizetésének felét a község maga viseli, másik fele pedig a derék földesur és lelkész által pótoltatik. Meggyőződve levén a szakosztály, hogy a leg-hathatósab eszköz a gyümölcstenyésztés terjesztésére a köznép között főleg a helybeli előjárók 's lelkészek kezeiben fekszik, nem tagadhatja meg az itt bejelentett lelkes példától a legszivesb elismerést, mellyet, egyéb mód nem levén hatalmában, a nyilvánosság, 's e' dícséretes 's érdemteljes intézetnek részletesb leírása által a Magyar Gazdában ohajt kifejezni. Hasonlóképen tet- széssel értesült a szakosztály, hogy a Magyar Gazda 19dik számában Entz dr. által közölt jeles értekezés vizshangra találván, arra hivatkozva a „Religio és Nevelés“ felévi 11dik számában azon helyes, és méltán el- fogadható indítvány tétetett, mikép a papnevelő intézetek mellett gyümölcs- kertek 's faiskolák állíttassanak, hogy a növendékpapok megkedvelvén 's gyakorlatilag megtanulván a fatenyésztés és nemesítés módját, annak idejében azt szép hivatásuk körében fényes sikerrel közhasznúvá tehetnék. Végre: Bemutattatott két rendbeli kertészeti munka, mellyek pályairatnak készülvén, de a részben elkészvén, íróik által az Egyesület rendelkezésére hagyattak. Hogy azoknak tartalmi becséről előleg meggyőződhessék a szakosztály, t. Karika professor ur, Nagy István főjegyző 's Clementisz táblabíró urak kérétek meg megvizsgálás 's közös jelentés végett, melly megbízást a megkért urak szivesek is valának elvállalni. Török János, m. k. mint szakosztályi jegyző.

Makón 1841. nov. 6kán. Csanád vgye f. h. 2. és 3dik napjain tart. sorkivü- li közgyűlésének köv. nevezetesb eredményei: 1) elnöklő első alispán előterjesz- té, mikép a megye egy községében a bérlo megyeileg határozott áron husnem mérvén, a husmérés törvény értelmében felszabadíttatott; 's minthogy a kö- zönség a hus dolgában még ekkor is fogyatkozást szenvedett, felhatalmaztatá- sához képest e' miatt hitta össze jelen közgyűlést, minek folytában több bérlo folyamodása 's Csanádmegyének a hus fontja 10 kr. fölemeltetéséről tudósító levele felolvastatván, a hus fontjának ára a körülményeknek időközben nem változta tekintetéből Skrban hagyatott meg, a juh-husé 6kr. emeltetett; azon eset- re pedig, ha történetű felszabadítás után bérlo a hus-kimérésre magát ismét a- jánlaná — a már egyszer kihirdetett felszabadítás a kihirdetés napjától számi- tandó még 15 napig maga épségében hagyatni nem deltetett, nehogy a marhákat vásárlott vállalkozók rögtöni eltűntés által károsíttassanak. Ugyanezkor kijelen- teték, hogy miután a fagygyu-gyertya árultatása kir. haszonvételek sorába nem tartozik 's így szabadáru czikknek tekintendő, valamint most, ugy jövőendőben sem fog árszabás alá vétetni. 2) Olv. öcs. 's ap kir. felségének újabb parancsolata, mellyben egy megyei plebanus ellen az 1647. 14. törv. értelme szerint mozdított ügyési perben a dolog épségben tartása 's az illető iratok feiküldése mellett kívánt tudósítás fölterjesztése komolyan rendeltetik, — minek következtében mi- után a megye Rdei a tisztelt parancs szavaiból azon megnyugtatóst vették, hogy ez által a már bírói ítélettel is ellátott pörnek sem törvényes ösvényéből kiemel- tetése, sem folyamabani hátráltatása, vagy törvénykezési rend megzavarása nem czéloztatik, sőt inkább ő fels. legfőbb felügyelési joga szerinti igazság-kiszol- gáltatás a szempont, — a pört felküldetni hatázzák azon kérelemmel, hogy azt a teljesítendő teljesítése végett minél előbb viszszaadulni k. méltóztassék. 3) A' nm. m. kir. H. tanács levele, melly szerint az utolsó török háborúkor a kincs- tári szállításokban elveszett igás marhák iránti követeléseik megyebeli lakosink- nak (3361 fr. 30 kr. pengő) ollykép megtérítendőül érdekeltnek, hogy a kö- zelebbi hadbiztosítási számvetés alkalmakor adóbeli hátramaradásba tudassanak. 4) t. Torontálmegyének két rendbeli levele a marosi átvágás érdemében, mellyre minthogy a dolog mibenlétéről a jövő évnegyedes közgyűlésre véleményes tu- dósítás adása végett illető választmányunk megbízott, leend alkalmunk, ha fo-

gunk akarni, visszatérni és nevezetesebb részeit kiemelni. 5) Egy tb. által jövő gyűlésen felleveendő indítványul tüzetett ki, hogy a köz legelő elkülönítése tárgyában 1836. 6. törv. czik. örökre erőn kívül tétessék, s hogy a legelő, mint meg nem csonkítható adó alap, új törvény által eredeti valóságába mindenütt azonnal vissza-helyeztessék, a földesur pedig a jelenkor kívánatahoz képest is a közös legeltetéstől elmozdítottassék. Végzetül: reméllem nem örömnélküli leendő azon tudósításom, hogy Csanád megye a magyar színházra országosan ajánlott mennyiségből illetőségét egészen leróta. Dániel Antal alj.

Ns Ugocsa megyében a régen várt tisztújításra nov. 8-ika jelöltetvén ki, a választást előzte nap tán még soha e megyében nagyobb számmal nem látott nemesség sereglett össze, mely szokatlan számnak 4 év lefolyta után ismét azt kellett eldönteni: vajjon maradjon é 14 év után is ismét azon egyeden az alispánság, vagy változzék? s e kérdés eldöntésére jött nagyszámu nemesség s jöttek helységenként nemzeti lobogók után, melynek egyik oldalán a helység neve, másikon kedvelt jelöltüké valának himezve. Nemzeties látvány volt a Tisza két partján földbeszegett lobogók körül a csinos öltözötű vezérek felügyelete alatt vig zene közt mint járnak a nemzeti tánczot, míg egy része a csendes folyam Tiszán általszáll, honnét gyalog, elhagyva szekereiket, a vezérek után vigan zeneközt egy testületben ballagtak Nszőlőre egyenesen a főispánilak elibe; hol egyik vezér R. y a főispánt megköszöntve az általok kedveltek neveit „Egry János és Butykay Menyhértet megéljenezték, miután város alatti tanjárokra vezettettek, s itt hosszú sátor alatt illő renddel s legkisebb zavarás nélkül töltötték az éjt muzsika mellett. Korán reggel a választás napján mindenki helységenként hadnagya zászlóját követve vonult a megye udvarára. A másik rész, Ujhelyit és Ferenczyt pártolók, később szinte vezérek zászlója után kisebb számban jöttek be és szinte a megye udvarán különvalva települtek meg, mindegyik fél szünni nem akaró éljenekkel hangoztatá kedvelje nevét. Végre a szokott formák után a főispán megjelenve, mielőtt a kijelölést megkezdéné, felolvastatá a legközelebbi gyűlés határozatát a tisztválasztás iránt a szavazási jog kiterjesztéséről a honoratorokra nézve, a néptanítókat is oda értve, ellenben más megyei, habirtoka nincs, melytől országgyűlési költségre megrovatott volna, szavazattal nem bírhat — ezután a kijelölés előtt felszólítá a lemondó első alispánt, hogy nyilatkozzék, mert tegnap ugymond azt jelenté ki a lemondó alisp. hogy nem kíván kijelöltetni többé, melyre a felhivatott csak ugyan nyilatkoztatá, hogy hosszas szolgálatja után többé nem kívánja kijelölését. A főispán ur a Rdek részéről igen érzékeny szavakban ismerte el a lemondó alispán érdemeit, mi megköszönve a jegyzőkönyvbe jegyeztetett, s továbbra is a köztanácskozásban részvételre megkéretett. Ezután következett a kijelölés az első alispánságra Egri János, Butykay Menyhért, Ferenczy Ignác és Vasady Gáb. előleg a főispán által kimondatván a szavazás megindult, de miután az Egry és Ferenczy közt megoszlott voksok közt Egry részére olly szembevető nagyszámu többség volt, hogy azt Ferenczy is átlátva kérte a küldöttséget és főispánt, hogy az eddigiekből Egry részére mondaná ki a többséget, mely nyilatkozás után a főispán kimondá Egry János részére a nevezetes többséget. A többi választás felkiáltással ment véghez e képen: 2dik alispán lett Butykay Menyhért; főjegyzőnek Ferenczy Ignác neveztetett ki; első alj. Fekete Fer.; tiszáninneri főszolgabíró Fogarasy Sámuel köz felkiáltással; alsz. bíró: Ujhelyi József; esküttek Osváth István s Rátonyi Gergely; tiszántuli főszolgabíró Ujhelyi Ferenc; alsz. bíró Hovay Bertalan; esküttek Ujhelyi Rajmund s Ujhelyi László; főügyész Abonyi István egyetemes felkiáltással, alügyész Dienes Fer.; számvevő Tóth Ferenc; uti felfüggyelő: Zoltán Pál; levéltárnok Gulácsy Sándor; főadószedő Gersti Mih; esendbízott Farkas György; várnagy Oroszi...; földmérő Nagy Ambrus, s e szerint egy nap alatt alakítva lön az új és fiatal erjú tisztikar. E kisded megye jó utai miatt is méltó megemléstésre, mely ön szorgalma által ide s tova az egész megyén keresztül a legjobb utakat készíté; köznemessége milly jámbor, egy vonásból megítélhetni: valami 400 ember vendégléltetvén meg közülök egy helyen, midőn asztaltól felállanak, az idősb közülök fenszóval imádkozék, és a többi mind utána mondá el imáját hangosan.

Somogy nov. 11. E hónap 2án folyvást tartott nagygyűlésünkön, több megyének időközben érkezett érdekes tartalmu közlései és felszólításai kerülvén tanácskozás alá, u. m. Borsodnak a papi-jóságok jövedelmei egy részének nevelésre fordítása, Csanádnak az esztergomi érsek által eddig a törvények nyomán gyakorlott kir. táblai közbirák kinevezési, és ugyan Csanádnak az uraságok mérszárszéki joga törvény útján leendő megszüntetése, valamint Thurócznak a főpap urak által viselt polgári hivataloknak azok személyeikül elkülönítendése iránt, ezek az országgyűlési utasítások készítésével foglalkozó küldöttségnek vélemény- előterjesztés végett adattak ki; Fejérnek pedig azon javaslat, hogy az országgyűlési Rdeknek naplója is, a főrendi napló példájára, országos pénztárból fizetendő gyorsíró által vezetessék, valamint Pest, és olly értelemben Bereg részéről magyar nyelven adandó utilevelek, és vándorkönyveknek az ausztriai és kultartományokban is illő tekintetben tartása és használhatása végett, elfogadtatván, a gyorsírók iránti javaslat országgyűlési utasításul följelöltetett; a magyar utilevelek és vándorkönyvek, ugy szinte Nógrádnak abban, hogy 1 megyéjébéli kath. ifju a losonczy protestans tanodában tanulástul eltiltatott, közölt sérelme iránt pedig ő felségéhez kegyelmesen leendő intézkedés és orvoslás végett fölírás határozatott. Élénk részvéttel s buzgó ohajtással fogadtatott továbbá Tolnának aziránti felszólalása, hogy Erdély hazánkkal egy legyen, fölírás intéztünk ő felségéhez, hogy e tárgyat a most be álló erdélyi országgyűlésen megindítani méltóztassék és Erdély törvényhatósági is, ezen minden tekintetben ohajtott és nagy hasznu egyesülés létre hozásában együttmunkálásra testvéri szeretettel rendöltettek felszólíttatni; ellenben Beregnek az esztendő hónapjai latin eredetű nevezeteinek magyarosítása végett közölt javaslat pártolásra nem talált, mert e megyei Rdek nem tartották célirányosnak ezen minden mivelt nemzetnél gyakorlatban levő közhasználatu nevezeteket kiküszöbölni. Szemere Bertalannak, a fogházak jelen állapotjával megismékedtetés tekintetéből az általa kívánt erkölcs-statisztikai ada-

tok megszerzése elhatározatván utasításul adatott első alispán urnak, hogy azokat derék hazánkfiának, buzgó ügyekezete iránti szives méltánylás kijelentésével juttassa kezére. Bártfa városának a Hrabovszky féle alapítvány be-czikkezésére pártolást kereső hivatalos levelében illy aláírás „Bártfa városának közönsége“ kedvesen lepte meg a Rdeket és azon buzgó ohajtásra fakasztá, hogy a városi közönségek ne csak talán ez aláírásban, hanem minden ügyeik feletti rendelkezésben is tény-s jogilag Bártfán és hazánk többi királyi városaiban minélelőbb az eddig divatozó zártkör helyett illő méltóságokra juthassanak. — Dráva medrének kitisztogatására fordított napszámok bérének a só fölemelt árából leendő megtérítése a H. tanácsnál olly kéressel rendeltetett szorgalmaztatni, hogy ezen munka nemcsak Barcsig, mint a sókirkás helyéig, hanem a hazai kereskedés elősegítése tekintetéből följobb Stájerország felé is mind két parti törvényhatóságok hozzájárulásával eszközöltessék — A Balaton rendezését illetőleg sajnosan tapasztalák a megyei Rdek, hogy ezen valóban nagy hasznu s törvény által is megrendelt szabályozás, ezen és szomszéd Zalamegyének ismételt sürgetésire sem vétetett mindeddig foganatba, kir. biztos ur ő kegyelmessége ugyan e tárgy körüli tanácskozások végett szükséges biztossági ülések tartását igérte, de azokat, mint írta, Beszédés mérnök urnak a Körösek körüli foglalatossági miatt meg nem tartotta, s hihetőleg a beálló téli időben megtarthatni sem fogja, és így mulik egy év a másik után! újabb megkéretett tehát kir. biztos ő kegyelmsége, hogy ezen munka-körüli intézkedések végett minélelőbb biztossági üléseket tartani méltóztassék. Rabjaink munkáltatására állított posztógyárunk állapotja hivatalos jelentés útján kerülvén tanácskozás alá, sajnáljuk, hogy arrul kedvező tudósítást nem közölhetünk. Nekünk ugy tetszik, hogy illy vállalkozások körül még nem birunk elegendő ismeretességgel, jelen esetben is inkább indulunk jónak tetszett akaratumk után, hogy sem erőnk s egyéb e dolgot illető körülményeket illőleg bírálunk volna meg. —

(Zemplény jelen állapotja ismertetésére) „N. Cseb öszütő 2án. Nagy ur az a vármegye“ hallám egy alföldi paraszttul, haza jöven akaratlanul eszembe jutott e pár szó, és én komolyabban kezdettem a tárgyrul gondolkodni, eszembe jutott municipális állásunk, alkotmányos rendszerünk, a megyék függetlensége és önkeblökbeni hatáskörük, ez 52 — 54 szabad köztársaság és e szókra fakadtam „Boldog isten, kell é szebb állás, és több szabadság!“ De itt is, mint mindenütt pártokra oszlott a megye, küzdés és surlódás, az élet és éberség jelei vannak napirenden; az intelligencia talán egy megyében sincs jobban kifejtve, mint itt, és mondhatni, hogy parlamentarizmus szónokok, és vitaközségek töltik el megyei teremünket; és így kimondhatatlan kár, hogy gyűlésünkben physikai erőt láttunk használtatni, mit mindenkor az ügye igaztalanságát érző hoz be. Egy van, mit szó nélkül nem mellőzhetek el. Uraim! szép dolog az elménekedés, az ész e virága, de ne használjuk azt ott, hol a tárgyak fontossága, s a hely méltósága unnepevény komolyságot kíván; hagyjuk az elmefitogatásokat a vendéglökben s magánkörökben. Ne vigyük a zöld asztal mellől harcot a magány-életbe által, ne gyűlöljünk másokat esupán, mert ellenkező véleményűek; tisztelet mindenki meggyőződésének, csak az érdemel megvettést, ki magányos érdekeiből, lelkét bármely résznek eladja. — De a dologhoz. Politikai életünk egyik tárgya: a fenyítő per alatt levők ügye — a vármegye határozása szerint, illy per alatt levők hivatalos nem viselhetnek. Másik tárgy, a már több lap által nyilvánossá tett, S. M. főbíró elleni nyomozások, valamint hogy a tisztelt ur feladására, több más egyed ellen is történendő vizsgálatra, egy számos tagu küldöttség rendeltetett. Ezen tárgy, mely eleinte személyes harc volt csak, utóbb pártcsatává lön, ez volt olly zajos gyűlésink oka, hol pro aris et focis a legnagyobb személyeskedés és indulatoskodásnak voltunk tanúi, e tárgy hánté kebleinkbe az egyenlenség magvait, és a lecsilapult indulatokat új lángra lobbantá. De a dolognak van egy jó oldala is. Itt, és mindenütt a tisztviselők együtt-tartás által majd áthathatlan sorompokat emeltek magok körül, és e nimbuszban békén uralkodtak; de most az eddigi infallibilitások megbukván, észre kezdik a jó urak venni, hogy „nagy ur a vármegye“, és öök csak szolgálják annak. Mi magány-életünket illeti, mit, a P. H. levelezője Terebesről és Patakrul is irt, hogy itt csak zártkörökben foly a társalgás, az most majd egész megyénkire alkalmazható; nem mintha sziveség és vendég-szeretet hiányzanék, hanem pusztá szokás és együtt- vagy külön-tartás által elkülönítették magokat egymástul; mindenki, mint egy kiszabott körben mozog csak, és azon tul legfeljebb szükség, vagy illedelem csalja ki. Adandó alkalommal többet még. —

(A közép szolnoki követutasítás főpontjai ezek: 1) Az 1834ki és 1837ki gyűlésre adott utasítás, mennyire a jelen utasítás által meg nem változtaták, tarták meg. 2) A sérelmeket a kir. előadásokkal együtt terjeszték föl. 3) Az országgyűlési hírlap gyorsírók általi szerkesztését szorgalmazzák. 4) A kir. hivatalosak száma a követeket felül ne mulhassa, a névsor vizsgáltsassék meg, s e részben az országos RRnek 1837ki állapotásukhoz ragaszkodjanak. 5) A hiányzó tanácsnokok választassanak meg. 6) A törvények magyarul szerkesztessenek s a levelezések is általán magyarul folyjanak. 7) A rendszeres küldöttségek tczikkbe ne iktattassanak. 8) A tisztújítási törvény tartassék meg, s az e részbeni sérelmek orvosoltassanak. 9) Az adó szállíttassék a leopoldi hitlevélben kijelölt mennyiségre, a deperditák szüntessenek meg, s a háziadóra nézve mondassék ki, hogy erről a megyéknek rendelkezniök szabad. 10) A vallási sérelmek orvosoltassanak. 11) A kolozsvári színházra s országháza ajánlat tétessék. 12) Urbér hozassék be. 13) Az országgyűlésnek maga idejében meg nem tartását sérelmül terjeszték fel. A reformi kérdésekre vonatkozólag: 14) Az ösiség töröltessék el, annál inkább, minthogy ez az első rész 64. czime szerint 1so Lajos előtt nem létezett. 15) Az ösiség eltörlése önként következteti, hogy minden jószág a mostani birtokos kétségbevehellen birtoka (?) s így biztos hypotheka, erre tehát mint fekvő kétségtelen birtokra, hiteltart alapíthatni, készpénzül szolgáló bankjegyeket kiadhatót, melyeket a birtokos vagyonához aránylag fellevevén, 2 percent fizetéssel ötven év alatt amortizáljon. 16) Az urbéri telkeket az egész jobbágyság váltsa meg, olly bankjegyekkel, melyek az öszszes urbéri birtokra alapíttatván, 2 pcent fizetéssel ötven év alatt amortizálják. 17) A nemteleneknek adassék teljes szerzesési s bírhatási jog, annál inkább,

mivel k...
tak. 18...
maztass...
árusság...
22) mor...
ha valak...
rost a l...
organiz...
az intéz...
mélyk...
törvény...
ügyekre...
röltessé...
sék mag...
ért ne l...
csak ez...
az eljár...
czime sz...
csak a...
vetke m...
déli sza...
kival ut...
ma s hi...
is, hogy...
tását sz...
ság nev...
közgyul...
galmazá...
tudósítá...
Kra...
kormán...
is megf...
előbb az...
mond ó...
dön a m...
fels. kir...
magyar...
rancsolj...
meskedj...
ti, nem...
mellyből...
zonytala...
ha Magy...
midőn e...
azon kö...
szágnak...
nünk, s...
terhelte...
ben meg...
hez tart...
szakap...
radtunk...
Előhozá...
magyar...
hozásáb...
törvény...
át, hogy...
kül nem...
meg a...
tehát k...
követet...
szer me...
napot el...
követet...
már Mag...
fels. egy...
magyar...
ná fel...
denki ö...
lenséget...
által. H...
ránk n...
ne, csak...
sokat h...
nem árt...
Tudva v...
leküldet...
már egy...
Képzeln...
telben...
elejétől...
az orsz...
mellybe...
ország...
törvény...
véli tud...
a törvé...
onnan k...
1839ber...
dunk a...
etionál...
szakkal...
szakap...
mind fe...
két rész...
vaz, de...
hogy m...
jesedés...
már nag...
jelent M...
rendelet...
tározás...
sáért s

mivel Kálmán I. könyve 75dik fejezete szerint ezzel a zsidók is már rég bírtak. 18) Az alkalmas nemtelenek minden, bár legfelsőbb, hivatalokra is alkalmaztassanak. 19) Az 1486. 64. t. cz. újítottassék meg. 20) A' czéhek 's minden egyed-árusság töröltessenek el. 21) A' népnevelés végett minden helyen isk. álltassanak. 22) Mondassék ki, hogy a' sajtó szabad 's azzal kiki tetszése szerint élhet, 's csak ha valaki jogát sérti, idezethetik a' fenálló törvények szerint. 23) Minthogy a' várost a' III. rész 8dik czime szerint a' polgárság öszszesége teszi, a' városok ugy organizáltassanak, hogy az öszszes polgárság válaszsza tiszteit, köveit 's ugyan az intézze el a' város minden ügyeit. 24) Miután egy testi vagy erkölcsi személy kezében több hatalmat szabadságveszély nélkül egyeztetni nem lehet, a' törvényes ügyek a' politikai dolgoktól egészen választassanak el, a' törvényes ügyekre nézve pedig a' polgári szabadság biztosítása végett a' benevolitatio töröltessék el, mert ha senki rokona ellen nem köteles vallani, hogy kényszerítessék maga elleni vallomásra? vagy legalább senki benevolitatio közben botlásért ne büntetessék; a' vizsgálat a' nagy eskütszék által vizsgáltassék meg, 's csak ez határozasson actiót, a' per pedig kis eskütszék által ítéltessek meg; az eljárásbani hiányokat semmisítőszék orvosolja. 25) Miután az első rész 3dik czime szerint hajdan az egész nép egyenlő jogokkal bírt, 's ezeztől egy része csak a' honvédelem elmulasztása miatt fosztatott meg, mai korban pedig az atyák vétké miatt senkit büntetni nem lehetne, tehát adassanak a' népnek vissza eredeti szabadságai 's az egész népnek a' hongyülesen képviselet adassék. Ezenkívül utivámok mindenki általi fizetése, folyók szabályoztatása, szóbeli per folyama 's hiteli törvények indítványására utasítottak a' követek, ugy szinte arra is, hogy a' hont érdeklő adatok egybegyűjtése végett statisztikai bureau felállítását szorgalmazzák. A' követek feletti ellenörködés szempontjából állandó biztosság nevezetett, mellynek köre a' követi tudósítások rendszeres átnézésében, közgyülesre jelentés-tételben és ha szükség kívánna, rendkívüli közgyüles szorgalmazásában állított meg. A' sürgönynyeli élésre követink felhatalmaztattak 's tudósításaiknak minden 15 nap leendő megtétele határozottat.

Krasznamegye oct. 26ki közgyülesében felolvastatván a' követválasztás iránti kormányzati rendelés, A. S. 60. évet meghaladott szónokunk lépett föl 's legelőbb is megfejté, miként rögtön követválasztáshoz fogni veszedelmesnek látja; mert előbb azt kell elhatározni: mikép vegyük ezen főkormányi rendeletet? Az igaz, mond ő, erdélyi kormány alatt vagyunk, de ott voltunk ezelőtt két évvel is, midőn a' m. országgyülesre meghivatva, Pozsonyba követeket küldöttünk. Akkor fels. királyunk tulajdon aláírása alatt kiadott parancsral hivatunk meg, mint magyarországi megye; most az erdélyi kormányzék mint Erdély részének parancsolja büntetés alatt megjelenésünket. Már az a' kérdés: mellyiknek engedelmesskedjünk? A. S. részéről e' kormányi rendeletet mintegy körlevelet ugy tekintik, nem levén megküldve ő felségének országgyüles öszszehívó eredeti rendelete, mellyből kitetszenék, hogy megyénknek is parancsoltatik a' követküldés. Illy bizonytalan állásban, sem kun, sem ben nem levén; midőn még azt sem tudhatjuk: ha Magyarország, vagy Erdély alkotványa szellemében neveljük-e gyermekinket; midőn egymás után két országba hivatunk meg országgyülesre, 's előttünk áll azon könnyen megtörténhető kedvetlen helyzet is, mellybe jöhetnénk, ha a' két országban egy időben lenne gyűlése, midőn mind kétfélre követet kellene küldőnk, 's így igen szűk terjedésű megyénk gazdasági tekintetben a' legnagyobb terheltesnek lenne kitéve: javasolom: tétessék ő felségéhez alázatós felírás, mellyben megfejtetvén jelen bizonytalan állásunk, kérjük ő fels. nyilatkoztassa ki, mihez tartjuk magunkat: mert bár a' 21dik t. czikk által Magyarországhoz viszakapcsoltatunk, de a' valóságos viszakapcsolásig csakugyan Erdélynél maradtunk, mellynek feltételeit elhatározni egy új törvényhozásnak hagyatott fel. Előhozta azt is, miként mi fel sem tehetjük ő felsége atyai kegyességéről, sem magyarországi testvérinkről, hogy olly törvényeket szabjanak előnkbe, mellyek hozzába mi nem folytunk be. Midőn még a' hódolt nemzeteknek is meghagyják törvényeiket, annál inkább reméljük mi, kik mint szabad törvényhatóság megyünk át, hogy 3 száz év alatt vérünkbe vált erdélyi constitutióinkból kihallgattatás nélkül nem fogunk kivetkezteni. H. K. A' 21dik t. czikk azt mondja: maradjon meg a' status quo. következőleg, ugy veszi megyénket, mint erdélyi megyét; tehát követet küldenünk kell. Ha felírást tesznek a' RR. és most nem választanak követet, akkor ha azon válasz jöne ő felségétől, hogy a' követválasztás már egyszer megrendeltetett, tehát újra intetnek a' RR. követ-választásra, már két hónapot elvesztettünk, az erdélyi országgyüles megakasztottuk, és még is csak követet kell küldenünk. Ha pedig azt mondja tán a' felség: helyesen tettétek, ti már Magyarország tagja vagytok; ez a' legnagyobb veszedelem leend. Mert mikor a' fels. egy illy szót kimond, akkor nem lesz időnk az alkudozásra. Becsüli a' nagy magyar hont, de míg az forrásban van, a' bizonyost bizonytalanért nem áldozná fel. A' vallás szabadsága nagy kincs; a' só ára is teszen valamit, mert mindenki örömeztőbb fizeti 3 mint 7 ftal mázsáját. Egyébiránt semmi következtelenséget nem lát abban, hogy már egyszer Magyarországon voltunk köveink által. Ha felszólítna bármellyik szomszéd, hogy segítsünk, mert szüksége van ránk, nem örömezt nyujtanánk-e segédkezni? Részéről Törökországba is elmenne, csak híják meg. Javasolja tehát a' követválasztást, mert az által Erdélynek igen sokat használunk, magunknak 's jelesen a' reincorporatio kérdésének semmit nem ártunk. H. G. diplomaciai és gazdasági szempontból veszi fel a' tárgyat. — Tudva van, hogy a' 21 t. cz. által Magyarországhoz kebleztettünk. E' törvény leküldetett az erdélyi országgyülesre 1837. Tudja tehát már Erdély, 's miután már egyszer Magyarországon voltunk, a' mostani meghívás csak de stylo ment. Képzelné is lehetetlen, hogy mi két országban képviseletessünk. Gazdasági tekintetben, ha hat hét mulva Magyarországnak diatája nyilik, mi a' mult század elejétől fogva igen sokszor történt meg, hogy a' két országban egy időre esett az országgyüles, mit teszünk akkor? Végül javasolja a' felírást ő felségéhez, mellyben kérdezzük: ugyan azon szájból jött-e ki ezen parancs, mint a' másik országgyülesre hívó? 's ezen felírást az udv. kancellária utján tétetni, honnan már törvényezikketek is kaptunk, az erd. kormányt pedig csak jegyzőkönyv által véli tudósítani. V. K. A' 21ik t. czikk szerint mi M. ország tagja nem vagyunk, míg a' törvény facto nem teljesítetik, hogy Erdély tagja vagyunk, látjuk, érezzük, mert onnan kapunk rendeléseket, pereink az erdélyi törvényszékeken folynak, de 1839ben is azt tettük volt pozsonyi köveink utasításába, hogy mi nem ovakodunk a' M. országhoz kapcsolattástól, csak 300 évi törvényinket kívánjuk sanctionáltatni; ha ezt meg nem nyerjük, akkor protestáljunk, hogy mi csak erőszakkal engedjük magunkat átkapcsoltatni. Mi nem vagyunk idegenek a' viszakapcsolattástól, még Erdély sem, csak nem megcsönkítva. Jónak látja egyszersmind felírni a' felséghez 's követet is küldeni, használni Erdélynek is. Mind két részről többen nyilatkoztak még, azok közt B. S. a' követ-küldés mellett szavaz, de egyszersmind indítványozza: szőlítassék fel minden m. ország megye, hogy mint testvérink fogjanak kezét 's eszközöljék ő felségénél a' 21. törv. teljesedésbe vételét 's ez iránt a' felség is kéressék meg. L. J. a' 21dik t. czikket már nagyobb részint végre hajtva látja, miután már a' megye köveit által megjelent M. országon; a' végrehajtó biztosság munkálkodott is; annak utolsó §-a rendeletét pedig a' viszakapcsolás megtörténte után előforduló kérdések elhatározására látja irányozva lenni; javasolja a' felírást a' bizonytalanság elhárításáért 's adatokból mutatja meg; miként megyénk mindig a' viszakapcsolás mel-

let nyilatkozott, legközelebről is 1837ben az erdélyi országgyülesen csak azon fenhagyással tette le a' hódolati hitet, hogy az a' viszakapcsolásnak ártalmára ne legyen, 1839ben pedig csak egy szó emelkedett e' megyében a' követküldés ellen. Sz. A. követválasztás mellett nyilatkozik, 's az adandó utasításba tétetni kívánja, hogy Erdélynek M. országhoz való kapcsolattása is eszközöltessék, mire K. J. szívesen ohajtja Erdélynek is M. országhoz kapcsolattását, de megyénket csak úgy mint m. ország megyét akarja, hogy menjen át: mert így független lesz, megkapja domesticáját, nemesei adónemesülnek, megkapja a' jobb-ágy az urbért, mellytől most annyira félnek sokan. Végre K. J. javasolja: tétessék meg a' felírás ő felségéhez, a' követválasztás pedig azon felírára adandó kir. válasz megérkezéig halasztassék el, azonban jelenleg neveztessek ki egy biztosság, melly addig is követi utasítás készítésével foglalkozzék. E's ez utóbbi a' megoszlott véleményeket egyesítvén határozattá is vált. A' felírás ő felségéhez a' m. kancellária utján megtétetni, mint szintén erről az erd. kir. főkormányzék is tudósítatni határozottat, a' követi utasítás megkészítésére pedig választmány nevezetett. Oct. 28kán folytatva tartott közgyülesökben többek közt azt is elhatározzák, hogy akárki is írásba tett javaslatát az utasításra nézve beadhatja az utasításkészítő biztosság elnökéhez. Ezen határozat következtében egy tag az ismert szathmár megyei XII. ponton kívül más XII-t is nyujtott be a' biztosság elnökéhez, hogy Kraszna megye által elfogadathassék akár Erdélynél maradánd, akár a' már hozott törvény értelmében magyar honhoz viszakapcsoltatik. Az ajánlott pontok következők: — Álltassék statisztikai bureau, melly az ország állapotjának megismeréséhez megkívántató adatokat mennyire lehet számlilag öszszegyűjtven, a' kormány 's illetőleg az országgyüles elibe terjesztsék. — Készítessék rendszeres polgári 's fenytő törvénykönyv. — Miután az 1595. évi békekötés szerint Erdély magyar honnal „verum et inseparabile membrum“ a' két testvér hon egyesülése eszközöltessék. — A' külkereskedés szabadíttassék fel, 's az utivámon kívül minden egyéb vám töröltessék el. — Az állandó katonaság a' posztása kéressék 's miután ez által különben a' honvédelem fogyatkozást szenvedhetne, nemzeti őrség felállítására 's gyakorlása iránt törvény hozassék, mi az 1458. évi 2dik czikk teljesítését következtetné 's siettetné azon időt, mellyben az 1458: 5dik és 1518ki tolnai közgyülesi 16dik czikknek elég tétethetik. Kölesönös jég's tüzkármentesítő intézet álltassék, mellynek terhe alól a' nemesség ne vonhassa ki magát. — Az 1471. évi 1so czikk azt rendelvén, hogy minden évben tartassék hongyüles, e' törvény megtartásának bővebb biztosítása végett határozassék meg, hogy a' törvényben kijelölendő helyen nov. 1so napján a' nemzet képviselői egyebhívás nélkül gyűljenek öszsze. — A' törvény megerősítéséről szótó czikke az Apally föltételeinek újttassék meg. — Miután törvényink szerint honunk minden egyébtartománytól független 's önálló ország, emélfogva a' külföldi hatalmasságokhoz Magyarország 's Erdély részéről az ausztriaián kívül külön magyar követ küldessék. 's at. E. H.

Pécs nov. 12. A' magyar nemzetnek, napjainkban sok ohajtási közül alig van korszerűbb 's annál fogva általányosb is, mint ez: vajha honunk minden iskolában, alsókban szintűgy mint a' főkben, azon nyelv helyébe, mellyet nincs anya, ki beszéljen, nincs haza, melly magának valljon — értem a' diákok — a' jogtudós szintűgy, mint a' bölcselkedő; 's a' hittanárápen úgy, mint a' mars tija szájába illő édes magyar nyelvünk ültetnének! E' szempontból, úgy vélem, csak örvendeztető lehet ime közleményem: hogy a' pécsi lyceumbeli ifjuság is, hazai nyelven hallja már hirdettetni azon tudományt, melly az igaz bölcseségre vezérrel t. i. a' szent ígét, honi nyelven röpi már fohászait az eget urához, 's zengi dicséretit ahoz, kitől várja munkájára az áldást! Oct. 24dike volt azon szerencsés nap, mellyen a' minden szépet 's jót kedvelő, igazságost pártoló 's azon iskolákat, mint édesatya szeretett gyermekeit, hűn ápoló megyés püspökünk Scitovszky János ur ő ectja ajkáról örömtül ragadtatva 's mélyen érdekelve magyar nyelven hallánk ömlengni a' lyceum templomában a' tanuló ifjusághoz intézett 's a' tanulásban irányt mutató, intő 's buzdító lelkes szónoklatot. E' nyelven folytatja ékes styllal szerkesztett 's tartalomdús szent beszédeit iskolai rendes hitszónok 's prof. Török István ur is. Áldás azért a' kezdő főpásztorra, erő 's kegyelem a' folytató hirszónoknak. H-r-l-s.

Spanyolország.

(Sarczolások Bilbaóban. Barcelonai újabb kicsapongások. Aymerich Mayorcában meggyilkoltatott.) A' kormány eddigi határozatiból biztosan következtetheti, hogy rendkívüli eszközöket szándéka használni a' baszk szabadtékok ügyében. Mihelyt Espartero az országot végkép lecsöndesíti, azonnal viszatér a' fővárosba, 's gyakorlatba hozatja azon rendszabályokat, mellyek kívánatos egységet öntendek a' külön tartományok kormányzati rendszerébe. Alava tartományban 5 törvényezéket állított föl a' kormány, 's Guipuscoát 4 kerületre osztá föl, miknek kormányzatát Iturbel táborfőre bizta, ki ott született, 's kinek leginkább köszönhetni a' legújabb zendülési merény sikeres elnyomatását azon tartományban. — A' barcelonai erősitvény szétromboltatásával fölhaltak. — A' pamplonai nemzetőrség tagjai rendjelt kaptak Esparterotul azon vitézségökért, mellyel a' várost O' Donnell ellen ótalmazák. — Madrid tökéletesen nyugott, hol oct. 28kán Montija grnő jószágkormányzóját elfogták, kinél számos irományt találtak, mellyek teljes fényben tüntetik elő a' legközelebbi öszszeesküvés indítóokait. — Barcelonában még sem szűnt meg a' fejtelkenedés. A' biztossági junta értesülvén arról, hogy Van Halen ismét viszsza szándékozik a' városba térni katonáival, követet küldött elibe azon üzenettel, miszerint őt készek ugyan a' lakosok bebocsátani, de katonaságát nem, mivel arra már többé nincs szükség. Van Halen a' két küldöttet kezességül magánál tartván, utját egész hadcsapatostul Barcelona felé folytatá. Midőn a' biztossági junta ezt megtudá, azonnal több krisztinapárti papot és előbbkelő egyedet fogatott el, 's adót vetett ki, mellyre a' Marseille felé haladó gőzösek 30 ezer piastert valának kénytelenek fizetni. — Mayorcában Aymerich tábornok Ferdinand király uralkodása alatt hadminister, ki a' krisztinai öszszeesküvés kitorése után azonnal a' baleari szigetekre menekült, alig érkezvén oda, áldozatja lett a' népboszúnak. Nagyszámu dühöngők ugyan is éjjel megrohanák házáat és kegyetlenül meggyilkolák őt. — A' barcelonai biztossági junta követeket küldött Espartero-hoz, 's miután hír keringe az iránt, hogy e' követek utközben megölettek, a' nép bosszusan nyilvánítá, miszerint e' hír valósulása esetén a' gyanusság ürügye alatt elfogatott szerencsétleneket halomra gyilkolja. A' hír utóbb nem valósult, 's a' vérszomjas népsöpredék mégis három foglyot konczott föl az ut-

czákon. Azon egyedekre, kik Bilbaoban a' zendülést előmozdíták, 6 millió reall rótt büntetésül a' hatóság, mely összeg fele 6, másik fele pedig 14 nap alatt fizetendő. — Olano és Altuva tartományi küldöttségi tagok a' canariai szigetekre száműzettek, 's Villafuentes gr. is hihetőleg hasonló sorsra jutand. —

(Espartero a' juntákat eltörlötte.) A' kormány határozottan készül föllépni a' radical mozgalmak ellen, 's mindenek előtt a' legközelebbi zendület következtében alakult tartományi juntákat eltörlötte. Badajozban a' junta több előkelő zendülőt minden további följelentés nélkül agyon lövettet; az illy zsarnokoskodások annál kárhözhatóbbak, mivel szabadság palástja alatt szoktak elkövetetni. —

Anglia

(Pótlékadatok a' Tower égésiről. Elegy.) Valamennyi angol lap telve részletekkel a' Tower égésiről, 's a' franezia lapok is terjedelmesen közlik azokat; a' pajzán Charivari pedig tréfásan csak azt jegyzi meg, hogy Guizot az európai súlyegyen föntartása végett 400 ezer francia puskát fog elégettetni, mivel 200 ezeret vesztett el a' pusztító lángok által Anglia. Mi a' Tower eredetét illeti, sokan hiszik, hogy egyrészt még Julius Caesar építtette, melynek neve maigis Caesar tornya (Caesars Tower); annyi bizonyos, hogy az épület nagy részét normann Vilmos állíttatá föl 1078-ban, 's leginkább azért, hogy erősítvényei mögül Londont féken tarthassa. Egyébiránt a' Tower igen fontos szerepet játszik Anglia történetében, mert több fejedelemnek, királynénak és számos főurnak foghelyül 's vérpadul szolgált. A' tűz még harmadnapra is égett, mit nagy részint azon gondatlanságnak tulajdoníthatni, mellyel Towerban a' tűz elleni ovókészületek kezeltek, melly hanyagság annyira ment, hogy a' kádokban egy csep viz sem találtatott, 's a' lángok kitorla után csak két óra mulva jelentek meg a' vizes hordók a' vész helyszínén, 's még ekkor is milly különös bajjal kelle a' tűzoltóknak küzdeniök! A' Tower kapuja előtt örködő katona nem akará őket bebocsátani, mivel, mint mondá, neki szoros parancsolatja van a' Toverba senkit nem bocsátani, és szándéka olly komoly vala, hogy szuronyal rohaná meg az oltókat, 's csak oda ugratott főtisztje parancsára engedé a' kaput megnyitani. — A' tűz hihetőleg kémény-kigyulásból támadt, ámbár némelyek gyujtogatást gyanítanak, minthogy azon éjjel még több helyen is tűz volt Londonban, mellyet mindenütt csak tetemes kár után lehetett eloltani. — O' Connell dublini lordmayorrá választott 's Peelnek szerencséje leendővagi oklevelet aláírni számára, hat. i. O'Connellnek hivatalába lépése után betegül le a' királyné, mit hihetőleg nem legszivesb örömmel fogna teljesíteni a' tory ministerelnök. — Londoni újabb hírek szerint a' toweri tűz az ugynevezett felügyelői teremben támadt, melly deszkázattal több részre van fölosztva; e' deszkázatok mellett fűtőcsövek illesztvék 's így meglehetősen biztossággal gyaníthatni, hogy e' csövek által a' deszkázat tüzet kapott, melly aztán csakhamar az egész épületen elterjedt. E' terem fölött volt azon híres étterem, mellyben Clarence hg 1481-ben, bátyja, 4ik Edvárd halálos ítélete következtiben, saját választása szerint egy malváziai borral telt hordóba fojtatá magát. A' vasálgjuk, mellyek a' zsarát nag alá temettvék, hihetőleg nem nagy kárt szenvedtek, de az érczből öntetett becsesbek bizonyosan használhatlanokká lettek. Mi az elromlott 200 ezer puskát illeti, azokra nézve nem igen nagy kárt szenvedett a' kormány, mert olly rozszak voltak, hogy háboruban alig szolgálhattak volna, mikép azt már Napier is panaszkép emlité a' parlamentben. A' tűzoltók buzgalmát nem dicsérhetni eléggé; egyszerre kétezer működött a' fecskendők mellett. A' Tower lakosít nagy rémulésbe hozá azon körülmény, miszerint a' pinczeüregekbe többszáz löporhordó vala fölhalmozva, miket azonban szerencsésen a' bástya iszapos árkaiba görgettek, melly munkában több finomkezü lady is részt vett. Nov. 1-jén már lopások is történtek a' romok közt, de a' tettesek mind kézre kerültek, 's ezek közt egy tisztas gentleman is, ki csupa kíváncsiságból egymarkot olvadót rejte zsebébe; ezt azonban tüstint szabadon bocsáták. A' megmentett koronai drágaságok belbecse egy millió font sterlingre megy. A' Standard igen bélyegzőn jegyzi meg, miszerint a' Tower fölgujtójának neve: fillérkedés, mert csupán a' silány fölügyelésnek tulajdoníthatni, hogy 1834 óta London 3 legjelesb épülete romhalommá égett. Az ujjparlamentházak fölépítése 1 millió font sterlingbe, a' Toweré szintannyiba, 's a' plymouthi hajógyáré sem kevesebbe, mind ezt rozszul alkalmazott gazdálkodás szülte, mert czélszerű fölvigyázat mellett mind e' kár nem történik meg, 's a' fölvigyázás század részibe is alig került volna az említett összegnek. A' tűz oka iránti nyomozások folyvást tartanak, de a' főnebbi sejtésen kívül minden biztos eredmény nélkül. — A' belga zendülés nem sok beszédre, de annál több kacajra szolgált alkalmat, és pedig teljes joggal, mikép azt a' zendülés egyik főnökének imez életrajzából is láthatni: Vandersmissen tábornok Waterloonal mint pattantus őrnagy szolgált, onnan a' béke után visszatérvén, a' katonaságot elhagyá, egy angol tengerésztsziflyányát nőül vevé, és — laskagyárt állita föl. Ime, ez most a' laskagyárt bezará és iszonyatos zendülést kovácsolt, melly azonban megakadt torkában, mivel nem volt olly könnyen elnyelhető, mint rozsz laskája. A' rendőrség rég ismeré e' hősök tervét, 's nyugottan várta be tökéletes megérésit.

Franciaország.

(Zendítő falragaszok. Elegy.) Paris, nov. 5-kén: „Nov. 3-án reggel Paris több helyen zendítő falragaszokat leltek; a' tettesek nyomába még eddig nem akadhott a' rendőrség. — Quénisset nem akar magának ügyvédet választani, hanem a' páirszékre bizá annak kineveztetésit. — Marat nővére 83 éves korában nagy inségben halt meg, sokan akarák gyámolitni, de a' gögös aszszony alamizsnát senkitől nem akart elfogadni. — Salvandy még sem utazott Madridba; mondják azonban, hogy 8 nap mulva minden esetre elhagyandja Paris't 's el fogja foglalni követi állomását Madridban. — A' követkamrák decemberben nyitnak meg. — Guizot és Soult komolyan meghasonlottak, hogy — szinre ismét kibékülhessenek.“ —

Khina.

(Pottinger hathatósan szándékozik föllépni a' khinaiak ellen.) Elliot kap, Bremer, és Ventura táb. Suezbe megérkeztek. Khinai hírek szerint Pottinger

aug. 8-kán sok szállító-hajóval és szárazföldi sereggel Kanton elibe megérkezett, még semmi más nem történt. Pottinger csak azért akart a' Bocca Tigrisen felvitorlázni, hogy Kanton lakosival egy hirdetvényben tudassa, mikép a' khinai császár és az angol királyné közt kiütött a' háboru, és ő Pekinget fogja megtámadni. A' császári biztosak mindjárt megjelentek előtte, és pénzzel kínálták, de ő visszautasította, 's egyszerind tudatta velök kormánya föltéteit, és a' császárnak bizonyos időt szabott azok feletti nyilatkozásra, fenyegetve jelentvén, hogyha a' khinaiak résziről legkisebb jelensége mutatkozik is az ellenségeskedésnek, a' hátralevő várakat azonnal összszelöveti. Pottinger szilárd fölléptétül reménylhetni, hogy a' khinaiaktul becsületes föltételeket csikarand ki, mellyek az eddigi zsarnok zárendszernek véget szakasztanak. —

Az angol hajócsapat aug. 21-kén Hongkongtul éjszak felé vitorlázott. Pottinger a' kantoni hatóságoknak kijelenti hogy ő van Anglia résziről felhatalmazottá és a' pekingi udvarnál követé kinevezve. Ez értesítvényhez a' császárnak szóló levél is oda volt mellékelve, mellyben az is mondatik, hogy a' választ rá Csuzánban várandja el Pottinger. Erre a' császári biztosak nagyon megijedtek, és 10 millió ezüst taelt (egy tael 1 pgöft.) ajánlottak, hogy a' hajóhadat további menetelétül eltartóztassák. E' végett a' cantoni legfőbb tisztviselő Pottingerrel alku-dozásba akart bocsátkozni, de ez őt t' toknokához igazította. Mint beszélük 1 ször Amoi várost akarják elfoglalni és az ottani várakat összszelövetni, miután a' hajóhad Csuzán és Ningpu felé vitorlázand. Azt is beszélük hogy Pottinger egyenesen Pekinget akarná megtámadni, de most szárazföldi ereje nem menvén többre 3000 főnél hihetőleg új erősítvényeket várand Indiából. — Jul. 21 és 26-kán Khina partjain nagy zivatar dühöngött, melly sok hajót megkárosított; azon hajó is, mellyen Bremer és Elliot volt, hajótörést szenvedett Kowlow szigetnél, 's lakosaik nagyon durván bántak velök és csak 3000 tallér jutalomért vitték Makaóba. — A' Cantonért fizetett váltásépénzből harmadfél milliót Calcuttába küldtek, 1¼ millió pedig utban van Anglia felé, a' többit a' kárvallott kereskedők közt fogják kiosztani. —

Poroszország.

Lengyel határ oct. 20. A' szomszéd Lengyelország mostani dolgaiban annak végső vonaglását vehetni észre. Az orosz pénz bevitele egy hatalmas lépés arra hogy a' régi lengyel királyság egygye olvadjon a' moszka birodalommal, mit jelen körülmények közt a' lakosság egy része is kíván (?) Ausztria és Poroszország nem fog ellenmondani, Anglia ugy látszik annyira megbarátkozott Ruszsiával, hogy még a' keleti kérdés fölött is megegyesültek, azért Lengyelország fennmaradása ért nehezen fog láncsát törni Anglia, és Franciaország beldolgaival, Afrikával és a' spanyol események által annyira el van foglalva, hogy Lengyelország számára nem marad egyebe jámbor erőtlen ohajtásnál. Ebből látszik hogy a' pétervári udvar meg tudja az időpontot választani. — A' kereskedési zár határunkon mindinkább keményül, mivel az eddigi országutvámot a' vízi utra is kiterjesztették; egy fenýüfa gerendaért 12 lengyel garasvámot kell fizetni, 's minden darab haszonra való tölgy faért 22öt. Ha ez tovább is így megy, minden kereskedés megszünik határunkon. —

Belgium.

Brüssel nov. 1. Az öszszeesküvés a' tartományokban is elágazott, 's főleg Gentben sokan részt vettek benne. Ennek következtiben újra több elfogatás történt, több álgyut, fegyvert, löport foglalt le a' rendőrség 's a' Parisbul jövő postakocsin is sok hadiszter találtatott. Az nagyon különös, hogy mindenütt csend, nyugalom uralkodik, és ha azt tekintetbe nem venné az ember, mikép illy vállalathoz pénz is kellett, azt kellene hinnie, hogy az egész csak kormánycsíny. De hol vehették a' pénzt? Hollandiából kapták vagy máshonnan? ez foglalkodtatja most az elméket. Beszélük, hogy midőn a' hollandi király a' belga határszélen utazott, egy polgármester azt mondá neki: Fölség! Belgium nélkül el vagyunk veszve. Barátom, mondá a' kir., azon kis örökség nem sokára marad elveszve.

Külföldi elegyhír.

Brüsselben a' könyvnyomtatók udvarláson levén a' királynál ez nekik kijelenté, mikép a' kereskedési szerződés Franciaországgal olly meghidegült állapotban van, hogy jelenleg az utánnyomás miatt legkevesebbé sem aggódhatnak. Serkenti őket egyszerismind a' német munkák utánnyomására is, mivel Amerikában a' németek mindinkább szaporodnak 's az olvasókönyv jódavitele igen reménylhető. — Schweizban Alsó - Vallisban a' nép közt nagy ingerültség uralkodik a' nagy tanács azon határozata miatt, miszerint minden kolostort vissza kell állítani Aargauban. — A' chaldaei keresztyének Kurdisztánban áttértek a' protestantismusra. — Mexicóban zendülés van; a' főváros felét a' kormány csapati, felét pedig az elégületlenek tartják elfoglalva. — Brüsselben orangista öszszeesküvést fűdöztek fel, minek következtiben Vandersmissen és Vandermeer tábornokok mint fők elfogattak. — Knauer kanonokot, kit boroszalai püspökké választottak, ő szentsége nem erősítette meg. —

Lengyelországban újra több szerencsétlen lengyel jószágát elkobzatá a' moszka kormány, 's czári rendelet következtiben a' lengyel pénzügy is egyessítettett az oroszszal; a' kormány minden számadást ezüst rubelben és kopekben visz 's minden törvényszerű kötelezvényt illy pénznemben kell kötni. — A' lipesei mihálynapvi vásár könyvjegyzékében 3977 munka van följegyezve, mellyek közül 4 cseh, 68 dán, 3 angol, 97 francia, 19 hollandi, 16 olasz, 30 lengyel, 5 svéd, és 10 magyar nyelven jelent meg, a' többi jobbadán német. — A' khinai csász. biztosak ismét felszólítást bocsátottak a' néphez, mellyben azt az angolok kiirtására intik, haragjokat 's fogcsikorgatásukat jelentvén a' barbárok garázdalkodási miatt. Elliot fejére 100ez. dollárt, Bremer, Morrison 's Dentére egyenkint 50ezret; a' ki jó tervet csinál a' barbár hajók elégetésire, 1000 dollárt kap; egy gözhajó elvételeért 6000 dollár ígértetett. Az idegen kereskedők, kik az angolok kiirtásához segédkezet nyújtanak, azért jóvendőben csak fél ki- és bevitelre vámot fizetnek; — a' ki gyujtóhajót és gépet ad a' barbárok megsemmítésire, ha akarja, hivatalt kap, ha nem, 20 ezer dollárt; végre minden eleven ang. 200, 1 ang. főért 100, élő sipahiért 50, holtért 30 dol. ajánltatik.